

"ГРАЃАНИТЕ НА СВЕТОТ ЗА ГРАЃАНИТЕ НА СКОПЈЕ"

Во Музеј на Град Скопје е отворена изложба по повод 43-годишнината од катастрофалниот земјотрес во Скопје, изложба која опфаќа еден сегмент од големата трагедија, односно единствениот светол момент во несреќните моменти. Австралиска, Алжирска, Анкарска, Дижонска, Дрезденска, Каирска, Московска, Финска... се само мал дел од имињата на улиците во Скопје, кои сведочат за големите дела на луѓето од цел свет, кои во деновите по несреќното утро на 26 јули 1963 година, кога катастрофалниот земјотрес го разурнал градот, во моментот кога човештвото било ставено на испит пред сопствената совест и можноста да се даде сè од себе, биле дел од меѓународната хуманитарна и солидарна помош.

Изложбата е именувана како "Граѓаните на светот за граѓаните на Скопје", а преку фотографии и текстови говори за хуманоста и за солидарноста на луѓето од цел свет. Претставени се 21 пано со фотографии, карти и мапи, кои на публиката ѝ нудат повеќе информации за она што било Скопје пред земјотресот, како и за хуманитарната помош на граѓаните од све-

жете дека големината на човештвото се состои во тоа да ѝ се спротивстави на моќната природа само со единствениот можен начин - со давање несебична помош на оној на кого му е потребна", вели Зоја Богдановска, кустос-историчар од Музејот на Град Скопје.

На првото пано е претставено Скопје пред земјотресот, значи онака како што градот изгледал до кобниот ден, до 26 јули 1963 година. Може да се види панорамска слика на градот и на неговиот центар, заедно со плоштадот. Всушност, тоа се двете локации каде што земјотресот бил најсилен. Веднаш до првото пано е прикажана мапа обележана со четири зони. На првата зона може да се забележи епицентарот на земјотресот, каде што најмногу имало урнати и оштетени објекти, втората зона со тешки оштетувања и со делумно разурнати објекти, во третата зона биле средно и тешко оштетените објекти

ПО ГОЛЕМАТА ТРАГЕДИЈА МЕТРОПОЛА НЕ О

■ Пишува: Милева ЛАЗОВА

тот. Во изложбениот простор се сместени и девет витрини, во кои се изложени телеграми со сочувство, извадоци од домашниот и од странскиот печат, кои известуваат за катастрофата, документи за солидарната помош, како и предмети од спортски и културни настани, кои се одржале во Скопје на меѓународната манифестација "Средба на солидарноста".

"Не сакавме да се задржиме само на настанот - земјотресот, туку одвоивме еден сегмент од сè она што се случувало во 1963 година, како и да ставиме акцент на единствената убавина и светла точка во целиот овој неубав настан, а тоа е хуманитарната и солидарната помош, која пристигнувала од цел свет. Целта на оваа изложба е да пока-

Граѓаните на светот сосидале тули и арматури и го изградиле градот, кој станал симбол на меѓународната солидарност.

"За големината на човечноста говори делото на малата Гудвин Мец од Германија - објаснува историчарот Богдановска - која го дала својот капитал од само пет германски марки за помош на настраданите деца во Скопје. Ова хумано девојче заслужува да биде на предната страница на флаерчето за изложбата, за да нè потсетува дека и децата од светот биле големи во своите дела".

и четвртата со слабо оштетени објекти. На следното пано е прикажано повторно Скопје пред земјотресот.

"Всушност, тоа се две разгледници, од кои едната некој скопјанец ја испратил до неговиот пријател во Битола, на која тој со знаци, црвени иксови, ги обележал објектите кои веќе не постојат. Во првата витрина се изложени дел од телеграмите, кои пристигнувале од поранешната СФРЈ. Во нив е забележано не само сочувството за загиналите и за сите граѓани на Скопје за проживеаната трагедија, туку е понудена и било каква помош. Тука е и една телеграма каде што брачен пар - пензионери ја нудат целата нивна месечна пензија за настраданите во Скопје. Сочувствувајќи со скопјани,

многумина својата тага ја искажале и со пишување на песни од кои, исто така, дел можат да се видат во изложбената витрина. Сакам да нагласам дека улогата на новинарите, на медиумите и на фоторепортерите во тие први моменти од земјотресот била многу голема, затоа што тие биле првите известувачи, кои брзо ги пренесувале инфор-

Веднаш по земјотресот први кои пристигнале да помогнат биле самите граѓани на Скопје, кои успеале без повреди да се извлекат од своите домови и да им помогнат на првите соседи. Тие успеале од урнатините да извлекат многу сограѓани. Исто така, од првиот момент по земјотресот во активностите се вклучила и војската, како и

на тие луѓе, кои пристигнале во Скопје иако знаеле дека сè уште постои ризик за повторување на земјотресот. Потоа на неколку паноа може да се види како луѓето многу брзо почнуваат да се организираат, да поставуваат импровизирани институции - аптека, училиште, пошта, се поставуваат шаторски населби. Колку светот бил хуман

манија - објаснува историчарката Богдановска - која го дала својот капитал од само пет германски марки за помош на настраданите деца во Скопје. Ова хумано девојче заслужува да биде на предната страница на флаерчето за изложбата, за да не потсетува дека и децата од светот биле големи во своите дела".

мациите ширум светот, кои веднаш по дознавањето за трагедијата почнале да испраќаат своја помош", додава историчарката Богдановска.

На следните паноа можат

рударите. Благодарение на нив бројката од 1.070 загинати останала иста. Уште првиот ден на аеродромот во Белград пристигнале првите

се гледа и по оригиналните писма кои пристигнувале од Италија, Германија, Русија, од Франција. Помош пристигнувала и од Бугарија, Унгарија,

ИЈА МАКЕДОНСКАТА СТАНА САМА

да се видат првите моменти по земјотресот, потоа меѓународниот и домашниот печат, извадоци од оригиналните весници и факсимили.

авиони со меѓународни и санитарски екипи. Тие се првите кои ги згрижиле настраданите, повредените граѓани. Несебична била помошта

Германија, од Албанија, потоа познатите уметници организирале концерти, а собраните средства биле наменети за помош на Скопје. Но, што е најинтересно, освен возрасните помош дале и многу дечиња.

"За големината на човечноста говори и делото на малата Гудвин Мец од Гер-

Откако биле санирани првите штети, откако во болниците ги сместиле сите ранети и повредени, веднаш се пристапило кон градењето. Светска помош пристигнала од 87 земји. На следната витрина може да се забележат добиените награди (златен лав и сребрена гондола) на режисерот Булаиќ за документарниот филм "Скопје '63", снимен веднаш по земјотресот. На крајот откако полека животот се нормализирал, една година по катастрофалниот земјотрес, со одлука на Градското собрание, градот размислувал како да му се одолжи на светот за хуманоста. Било договорено секоја година да се организира една манифестација која ќе го носи името "Средба на солидарноста", значи познати културни уметници и спортисти да дојдат во Скопје и да се борат на полето на културата и спортот. Манифестацијата се одржувала во 60-тите, 70-тите и во 80-тите години. На паноата се гледа дел од тие настани. Изложбата ќе трае до 3 септември.

Монографијата "43 години Скопје во подем" беше промовирана во Културно-информативниот центар во Скопје. Во неа се поместени текстови од делата на македонските поети Блаже Конески, Даница Ручиѓај, Влада Урошевиќ, Гане Тодоровски, Васил Икономов, а има и неколку написи од сликарот Владимир Величковски и од архитектот Вангел Божиновски за Скопје во делата на македонските сликари и за особеностите на скопската архитектура. Промотор на "43 години Скопје во подем" беше Данило Коцевски. Билјана Беличанец и Владимир Јачев читаа извадоци од поезијата на Даница

Ручиѓај, македонска поетеса која загинала во земјотресот во 1963 година. Извадоците се од нејзините две збирки љубовна поезија "Сребрени ноќни игри" и "Заробеници на ветрот".